

Sygn. akt *I ACa 429/17*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Andrzej Daczyński

Sędziowie: SSA Jan Futro

SSA Bogusława Żuber /spr./

Protokolant: st. sekr. sąd. Kinga Kwiatkowska

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2017 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **P. P.**

przeciwko **B. B.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 31 stycznia 2017 r. sygn. akt XII C 133/16

1. oddala apelację,

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 8.100 zł tytułem zwrotu poniesionych przez pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Jan Futro A. B. Ż.

--	--	--

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo P. P., domagającego się od pozwanego B. B. zasądzenia 300.000 zł z ustawowymi odsetkami od daty wniesienia pozwu i zwrotu kosztów postępowania, a nadto obciążył powoda kosztami procesu, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Rozstrzygnięcie to oparte zostało na następujących ustaleniach faktycznych.

Powód w ramach wykonywanej działalności gospodarczej świadczył usługi polegające na pozyskiwaniu finansowania zewnętrznego w spółkach np. poprzez pozyskiwanie dotacji bezzwrotnych z Unii Europejskiej. Powód współpracował z kilkoma spółkami w tym (...) Sp. z o.o. Spółka powstała na podstawie umowy z 24 kwietnia 2013r. zawartej w

formie aktu notarialnego w Kancelarii Notarialnej w P. . W §8 ww. umowy przewidziano tryb rozporządzania udziałem podlegający ograniczeniom wskazanym w §9-12 umowy. W §9 zastrzeżono na wypadek zbywania udziału lub udziałów przez jednego wspólnika na rzecz osoby trzeciej prawo pierwszeństwa nabycia udziału przez pozostałych wspólników. Każdy wspólnik mógł oświadczyć, że nie korzysta z tego prawa i zrzec się przysługującego mu prawa pierwszeństwa. Zbywający wspólnik miał obowiązek powiadomienia o zamiarze zbycia udziału pozostałych wspólników w formie oświadczenia sporządzonego na piśmie z podpisami notarialnie poświadczonymi. Przeniesienie własności udziałów, w przypadku skorzystania z prawa pierwszeństwa podlegającego zbyciu na rzecz każdego ze wspólników miało nastąpić w dniu zapłaty ceny. Zatem wspólnik zbywający udział był upoważniony do jego sprzedaży przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy liczony od najwcześniejszego ze zdarzeń (a) zrzeczenia się prawa pierwszeństwa przez wszystkich wspólników nabywających albo (2) jeżeli żaden ze wspólników nabywających nie złoży oświadczenia o wykonywaniu prawa pierwszeństwa w terminie określonym w § 9 ust. 5 albo (3) jeżeli którykolwiek ze wspólników nabywających złoży oświadczenie o wykonywaniu prawa pierwszeństwa w terminie § 9 ust.5 . Jednocześnie w §12 ust.2 zastrzeżono, że przeniesienie udziałów w Spółce na jakąkolwiek osobę stanowiące naruszenie postanowień umowy spółki będzie bezskuteczne wobec spółki.

W spółce (...) pozwany pełnił funkcję członka zarządu i posiadał 88 udziałów okrytych aportem o wartości nominalnej łącznie 4400 złotych. 44 udziały posiadał również K. S.. Powód natomiast wraz z T. C. i B. G. byli członkami pierwszej Rady nadzorczej wskazanej spółki kapitałowej. Członków zarządu obejmował zakaz konkurencyjnej działalności.

Powód w zamian za pozyskiwanie finansowania zewnętrznego w spółce (...) Sp. z o.o. np. poprzez przygotowanie wniosków na dofinansowanie projektów ze środków unijnych miał nabyć od pozwanego B. B. i K. S. część ich udziałów. Zgodnie z ustaleniami, powód miał nabyć od każdego z wymienionych wspólników po 5% udziałów w spółce tj. po 11 udziałów w spółce (...) Sp. z o.o., od każdego z wymienionych wspólników po cenie 50 złotych za jeden udział w łącznej kwocie 550 złotych za 11 udziałów w spółce.

We wrześniu 2013r. K. S., poinformował powoda że relacje wewnątrz spółki a konkretnie między nim a pozwanym nie są dobre zwłaszcza co do wizji rozwoju spółki i sytuacja ta powinna ulec zmianie. Relacje powoda z pozwanym do 2014r. były natomiast poprawne. Aby zlikwidować ten konflikt w dniu 1 października 2013r. podczas spotkania w siedzibie spółki (...) Sp. z o.o. powód, pozwany oraz K. S. postanowili podpisać w obecności T. C. umowę dotyczącą sprzedaży po 11 udziałów pozwanego i K. S.. Treść umowy przygotowywał T. C.. Czynił to na miejscu w obecności powoda, pozwanego i K. S. . Pisał ją na komputerze i na głos czytał ww. osobom pisany tekst umowy. Tożsamy tekst umowy został przygotowany dla potrzeb zbycia udziałów przez K. S. na rzecz powoda. Nigdy wcześniej T. C. nie przygotowywał takich umów. Po przygotowaniu umów powód przeczytał ich tekst. Spotkanie trwało około godziny.

W nagłówku umowy wpisano (...). Umowa stron przewidywała, że zawarcie umowy przyrzeczonej sprzedaży 5 udziałów pozwanego, choć nie wpisano w umowie nazwy spółki, dotyczy spółki (...) Sp. z o.o. i nastąpi po spełnieniu dwóch warunków, tj. (1) pozyskaniu w ramach środków pomocowych bezzwrotnych na rozwój działalności spółki środków w wysokości 500.000,00 złotych, a (2) za wykonaną pracę w zakresie pozyskania środków powód nie otrzyma wynagrodzenia. W §2 umowy przewidziano, że pod warunkiem ziszczenia się warunków podanych w §1 umowy oraz §2 umowy strony zawrą umowę przyrzeczoną sprzedaży dalszych 6 udziałów w spółce (...) Sp. z o.o. (...) w §3 umowy strony postanowiły, że w przypadku gdy pozwany nie wykona zobowiązania do sprzedaży udziałów, o których mowa w §1 i § 2 umowy zapłaci powodowi, karę umowną w kwocie 1.000.000,00 złotych. Od początku stronom chodziło o to aby w wyniku tej umowy powód stał się udziałowcem spółki (...) Sp. z o.o. W korespondencji e- mailowej prowadzonej przez pozwanego z K. S. był on zgodny, że powód powinien zostać udziałowcem spółki (...) Sp. z o.o. i jest ważnym elementem w pozyskiwaniu finansowania dla projektów prowadzonych przez tą spółkę .

Powód nie podjął starań o pozyskanie środków zewnętrznych. Takie środki, które miałyby być przez niego pozyskane nie zasilily majątku spółki. Powód nie otrzymał nigdy od władz spółki (...) Sp. z o.o. pełnomocnictw do podejmowania czynności w procedurze starań i składania wniosków o dotacje unijne dla tej spółki. Spółka pozyskała natomiast inwestora S. I. (tzw. inwestor technologiczny „s. up”) , który wsparł jej projekty - głównie drukarki (...) kwotą 650 tys. złotych . Z tego powodu spółka posiadała w tamtym czasie dodatkowe zasilanie finansowe.

Powód twierdził odmiennie i dlatego pismem z 22 września 2014r. wezwał pozwanego do zawarcia umowy przyrzeczonej sprzedaży udziałów w spółce (...) Sp. z o.o., wyznaczając termin stawiennictwa u notariusza przypadający na dzień 29 września 2014r. Pozwany nie stawiał się w tej dacie u notariusza. Po tej dacie pozwany kwestionował zawarcie ww. umowy twierdząc, że ustalenia stron dotyczyły zbycia udziałów w spółce (...) PL (...). z o.o. W piśmie z 14 lipca 2014r. pozwany podał ponownie, że sprzedaż udziałów miała dotyczyć spółki (...) PL (...). z o.o. a nie (...) Sp. z o.o. Powód nie miał żadnej wiedzy na temat funkcjonowania spółki (...) PL (...). z o.o., nie współpracował z nią. K. S. w piśmie z 23.09.2014r. poinformował powoda o gotowości zawarcia umowy przenoszącej na powoda jego 11 udziałów w spółce (...).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd przyjął, że powód zgodnie z §1 pkt 1 umowy i § 2 pkt 1 miał pozyskać na rzecz spółki (...) (...) finansowanie zewnętrzne w celu jej rozwoju w łącznej kwocie 1 mln zł. Gdyby ten warunek został spełniony, pozwany zobowiązał się sprzedać 11 należących do niego udziałów po cenie nominalnej 50 zł. Wolą stron było zatem po spełnieniu warunku przez powoda zawarcie kolejnej umowy mającej już skutek rozporządzający w postaci przeniesienia praw udziałowych w spółce (...) na rzecz powoda. Sąd I instancji przyjął też, że skoro strony nie przewidziały w samej umowie terminu w jakim warunek miałby zostać spełniony, nie wyznaczyły go drugiej stronie w późniejszym okresie to winien on być spełniony w ciągu roku od dnia zawarcia umowy przedwstępnej. Kierując się zgromadzonym materiałem dowodowym Sąd Okręgowy przyjął, że umowa przedwstępna dotyczyła zbycia udziałów na rzecz powoda należących do pozwanego w zamian za pozyskanie finansowania dla spółki (...) (...) a nie spółki (...) PL (...). (...) nie wykazał jednak, żeby pozyskał dla spółki (...) (...) zewnętrzne finansowanie, o którym mowa w § 1 i 2 umowy z 1.X.2013 r. a nawet w ocenie Sądu I instancji nie podjął w tym kierunku starań. Wobec tego nie doszło do aktualizacji obowiązku zapłaty przez pozwanego kary umownej przewidzianej w § 3 umowy. Sąd Okręgowy podzielił także stanowisko pozwanego co do tego że roszczenia powoda z umowy przedwstępnej uległy przedawnieniu, co stanowiło dodatkowy argument przemawiający za oddaleniem powództwa. Umowa przedwstępna została zawarta przez strony 1 października 2013 r., a zatem termin przedawnienia upłynął z końcem 1 października 2014 r., kiedy najpóźniej musiałaby zostać zawarta umowa przyrzeczona. Pozew zaś został złożony 21 stycznia 2016 r., a powód nie wykazał przerwania biegu terminu przedawnienia.

W apelacji od tego wyroku powód zarzucił:

I. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj.

1. art.217 § 3 kpc poprzez jego błędne zastosowanie i w konsekwencji:

a) uznanie skuteczności zaprzeczenia przez pozwanego faktu braku pozyskania finansowania zewnętrznego dla O. (...) Sp. z o.o., w sytuacji gdy twierdzenie o braku pozyskania finansowania zewnętrznego zostało po raz pierwszy podniesione przez pełnomocnika pozwanego na ostatniej rozprawie w dniu 26 stycznia 2017 roku, w mowie końcowej, po replice powoda i jako takie winno zostać uznane za spóźnione,

b) uznanie skuteczności zarzutu przedawnienia roszczenia powoda, w sytuacji gdy zarzut przedawnienia został po raz pierwszy podniesiony przez pełnomocnika pozwanego na ostatniej rozprawie w dniu 26 stycznia 2017 roku, w mowie końcowej, na pytanie Sądu „czyli podnosicie Państwo zarzut przedawnienia" i jako taki winien zostać uznany za spóźniony,

co w konsekwencji doprowadziło do: naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 390 § 3 kc poprzez jego zastosowanie i uznanie roszczenia powoda za przedawnione, jako niedochodzone w terminie 1 roku od dnia, w którym umowa przyrzeczona miała zostać zawarta,

2. art. 227 kpc w związku z art. 232 zd. 1 kpc poprzez jego błędne zastosowanie i nierozpoznanie wniosku powoda o przeprowadzenie dowodu z oświadczenia O. (...) Sp. z o.o. z dnia 15 września 2014 roku, w szczególności braku zwrócenia powodowi uwagi na fakt niezacłęcia do pozwu załącznika nr(...) tj. braku lojalności procesowej Sądu

wobec powoda, w sytuacji gdy w uzasadnieniu wyroku Sąd I instancji wskazał na istotność dokumentu pochodzącego od (...) Sp. z o.o. dla stwierdzenia faktu pozyskania finansowania zewnętrznego przez powoda,

3. art. 232 kpc zd. 1 kpc poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, że powód nie sprostał ciężarowi udowodnienia faktu pozyskania finansowania zewnętrznego dla O. (...) Sp. z o.o., w szczególności zaoferował wyłącznie własne zeznania na ten fakt, w sytuacji gdy już w treści pozwu powód zaoferował na fakt pozyskania finansowania zewnętrznego dla O. (...) Sp. z o.o. dowód z oświadczenia O. (...) Sp. z o.o., z oświadczenia K. S. - strony bliźniaczej mowy przedwstępnej warunkowej, wiadomość e-mail z dnia 18 lipca 2013 roku kierowaną przez pozwanego do wiadomości powoda oraz dowód z przesłuchania świadków: K. S. i T. C.,

4. art. 233 § 2 kpc poprzez jego błędne zastosowanie i w konsekwencji:

a) dokonanie oceny wiarygodności zeznań świadków K. S. i T. C. oraz zeznań powoda przez pryzmat ustalonego uprzednio przez Sąd stanu faktycznego, w sytuacji gdy ocena wiarygodności i mocy dowodowej przeprowadzonych dowodów winna poprzedzać ustalenia stanu faktycznego sprawy, bowiem ustalenia faktyczne winny być czynione w sprawie wyłącznie w oparciu o dowody uznane przez Sąd za wiarygodne,

b) dokonanie oceny zeznań świadków T. C. i K. S. oraz zeznań powoda w sposób sprzeczny z zasadami logiki, w szczególności poprzez uznanie, że zeznania świadków i powoda są wiarygodne w części odnoszącej się do spółki objętej umową z dnia 1 października 2013 roku, przy równoczesnym uznaniu, że zeznania świadków i powoda są niewiarygodne w części odnoszącej się do pozyskania finansowania, w sytuacji gdy zeznania świadków i powoda były spójne, logiczne i wzajemnie zbieżne,

c) dokonanie oceny zeznań świadka M. B. (1) i pozwanego w sposób sprzeczny z zasadami logiki, w szczególności poprzez uznanie, że zeznania świadka i pozwanego są wiarygodne w części odnoszącej się do pozyskania finansowania, przy równoczesnym uznaniu, że zeznania świadka i powoda są niewiarygodne w części odnoszącej się do spółki objętej umową z dnia 1 października 2013 roku, przy braku uzasadnienia takiego zróżnicowania wiarygodności i mocy dowodowej, w sytuacji gdy już sam fakt zakwestionowania całej linii obrony pozwanego winien skłonić Sąd I instancji do ostrożności w ocenie pozostałych twierdzeń pozwanego i spokrewnionego z nim świadka,

d) dokonanie oceny zeznań świadka T. C. w części odnoszącej się do pozyskania finansowania zewnętrznego w sposób jednostkowy, bez odniesienia ich do pozostałego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w sytuacji gdy brak pewności świadka co do faktu pozyskania finansowania zewnętrznego przez powoda mógł być skonfrontowany z zeznaniami świadka K. S.,

e) dokonanie oceny zeznań świadka K. S. w części odnoszącej się do pozyskania finansowania zewnętrznego w sposób sprzeczny z zasadami logiki, w szczególności poprzez odmowę przymiotu wiarygodności zeznaniom świadka w tej części z uwagi na fakt zawarcia przez świadka bliźniaczej umowy przedwstępnej warunkowej, w sytuacji gdy ten sam fakt zawarcia przez świadka z powodem bliźniaczej umowy posłużył Sądowi za argument w uznaniu, że umowa z dnia 1 października 2013 roku zawarta między powodem i pozwanym dotyczy O.(...) Sp. z o.o., nie M. Sp. z o.o.,

f) dokonanie oceny zeznań świadka M. B. (2) i pozwanego w sposób sprzeczny

dowolny, w szczególności poprzez uznanie, że świadek i pozwany potwierdzili brak

pozyskania finansowania zewnętrznego przez powoda dla O. (...) Sp. z o.o., w sytuacji

gdy świadek i pozwany potwierdzili wyłącznie, że powód nie pozyskał finansowania

zewnętrznego dla (...) Sp. z o.o., a w zakresie pozyskania finansowania zewnętrznego

dla O. (...) Sp. z o.o. świadek i pozwani wskazali na swoją niewiedzę,

g) uznanie za wiarygodne „wszystkich dokumentów” znajdujących się w aktach sprawy, w sytuacji gdy ich treść pozostawała we wzajemnej sprzeczności wynikającej z odmiennych stanowisk stron, które składały poszczególne dokumenty,

h) uznanie za wiarygodne „wszystkich dokumentów” znajdujących się w aktach sprawy, w sytuacji gdy ustalenia Sądu w zakresie spółki, którą obejmowała umowa z dnia 1 października 2013 roku pozostawały w sprzeczności z dokumentami pochodzącymi od pozwanego, a ustalenia Sądu w zakresie dofinansowania zewnętrznego dla O.(...) Sp. z o.o. pozostawały w sprzeczności z dokumentami pochodzącymi od powoda,

i) uznanie zeznań świadka K. S. i T. C. oraz zeznań powoda za niewiarygodne z części odnoszącej się do pozyskania finansowania zewnętrznego, z uwagi na brak potwierdzenia tych zeznań w dokumentach, tj. dokonanie faktycznej hierarchizacji dowodów, w sytuacji gdy ocena dowodów zależy od okoliczności danej sprawy, a dowód z zeznań świadka i strony może mieć moc dowodową równą lub większą niż dowód z dokumentu,

II. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na:

1. uznaniu, że powód w celu wykazania faktu pozyskania finansowania zewnętrznego dla O. (...) Sp. z o.o. zaoferował wyłącznie własne zeznania, w sytuacji gdy powód już w treści pozwu zaoferował na fakt pozyskania finansowania zewnętrznego dla O. (...) Sp. z o.o. dowód z oświadczenia O. (...) Sp. z o.o., z oświadczenia K. S. - strony bliźniaczej umowy przedwstępnej warunkowej, wiadomość e-mail z dnia 18 lipca 2013 roku kierowaną przez pozwanego do wiadomości powoda oraz dowód z przesłuchania świadków: K. S. i T. C.,

2. uznaniu, że pozwany zaprzeczył twierdzeniu powoda o pozyskaniu finansowania zewnętrznego dla O. (...) Sp. z o.o., w sytuacji gdy pozwany nie odniósł się do tej okoliczności w żadnym z pism procesowych, a przesłuchiwany w charakterze strony, wskazał, że nie ma wiedzy na temat pozyskania finansowania zewnętrznego przez powoda, gdyż w tym czasie był już odsunięty od O. (...) Sp. z o.o.,

3. uznaniu, że świadek M. B. (2) zeznał, że powód nie pozyskał finansowania zewnętrznego dla O. (...) Sp. z o.o., w sytuacji gdy świadek zaprzeczył jedynie faktowi pozyskania finansowania zewnętrznego dla (...) Sp. z o.o., wskazując równocześnie, że nie ma wiedzy na temat pozyskania finansowania zewnętrznego dla (...) Sp. z o.o.,

4. uznaniu, że pozwany zaprzeczył postępowaniu pojednawczemu, w sytuacji gdy sam

pozwany dołączył do odpowiedzi na pozew pismo stanowiące odpowiedź na wniosek o zawezwanie do próby ugodowej, a pełnomocnik pozwanego wskazał, że w postępowaniu pojednawczym pozwanego reprezentował inny pełnomocnik i wobec tego nie może potwierdzić faktu zawezwania pozwanego przez powoda do próby ugodowej,

5. uznaniu, że pełnomocnik pozwanego podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powoda z umowy przedwstępnej, w sytuacji gdy pełnomocnik pozwanego na pytanie Sądu „czyli podnosicie Państwo zarzut przedawnienia” odpowiedział twierdząco „Tak jest”, jednak zaraz dodał, że przedawnienie roszczeń powoda wynika z tego, że umowa z dnia 1 października 2013 roku nie ma charakteru umowy przedwstępnej, a zobowiązującej, a nadto pełnomocnik pozwanego wskazał, że nie jest w stanie określić terminu zawarcia umowy przyrzeczonej,

co w konsekwencji doprowadziło do: naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 390 § 3 kc poprzez jego zastosowanie i uznanie roszczenia powoda za przedawnione, jako niedochodzone w terminie 1 roku od dnia, w którym umowa przyrzeczona miała zostać zawarta.

W oparciu o przedstawione zarzuty apelujący wniósł o:

I. zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty

300.000,00 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia następującego po dniu

doręczenia pozwanemu pozwu,

ewentualnie:

II. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji,

III. przeprowadzenie dowodu z oświadczenia (...) Sp. z o.o. z dnia 15 września 2014 roku, na fakt: uzyskania finansowania zewnętrznego przez powoda dla O. (...) Sp. z o.o., wysokości pozyskanego finansowania oraz czasu pozyskania finansowania,

IV. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z:

1. umowy na realizację usług z dnia 7 października 2013 roku zawartej pomiędzy powodem a T. G., na fakt: podjęcia działań przez powoda w celu pozyskania finansowania z funduszu Unii Europejskiej dla (...) Sp. z o.o.,

2. wniosków o pozyskanie finansowania zewnętrznego dla O. (...) Sp. z o.o., podpisanych przez Zarząd O. (...) Sp. z o.o., a przygotowanych przez powoda wraz z potwierdzeniem ich złożenia we właściwym podmiocie finansującym na fakt podjęcia działań przez powoda w celu pozyskania finansowania z funduszu Unii Europejskiej dla (...) Sp. z o.o.,

3. zestawienia dotacji unijnych pozyskanych przez powoda dla O. (...) Sp. z o.o. na fakt rodzaju pozyskanego przez powoda dla O. (...) Sp. z o.o. finansowania zewnętrznego, czasu pozyskania finansowania, wysokości finansowania,

4. zeznań świadka T. G., zam. ul. (...), (...)-(...) P., na fakt: zlecenia świadkowi przez powoda przygotowania wniosków w celu pozyskania dofinansowania z funduszu Unii Europejskiej dla (...) Sp. z o.o., uzyskania dofinansowania przez (...) Sp. z o.o., charakteru dofinansowania i jego wysokości,

I. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania przed Sądem I i II instancji oraz kosztów mediacji, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Nieskuteczne bowiem okazały się zarzuty naruszenia prawa procesowego w tym zarzut naruszenia art. 217 § 3 kpc poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, że pozwany skutecznie zaprzeczył pozyskaniu przez powoda dofinansowania na rzecz spółki (...) (...) Przytoczony przepis nie przewiduje sposobu interpretowania przez sąd oświadczeń strony zawierających zaprzeczenie twierdzeniom przeciwnika, zatem nie mogło dojść do jego naruszenia w sposób opisany w apelacji. Nietrafnie też apelujący zarzucił naruszenie art. 227 kpc w zw. z art. 232 zd. 1 kpc poprzez ich błędne zastosowanie i nierozpoznanie wniosku powoda o przeprowadzenie dowodu z oświadczenia O. (...) Sp. z o.o. z dnia 15 września 2014 r. oraz brak zwrócenia uwagi powodowi na niedołączenie do pozwu załącznika nr (...), tj. brak lojalności procesowej sądu wobec powoda.

Przepis art. 227 kpc określa jakie fakty stanowią przedmiot dowodu, a art. 232 kpc w zdaniu pierwszym reguluje procesowy ciężar dowodzenia i żaden z tych przepisów nie zobowiązywał sądu do wzywania powoda do przedłożenia opisanego w pozwie, a nie dołączonego doń dokumentu, ani do zwracania powodowi uwagi na popełnione uchybienie. To strona, która domaga się przeprowadzenia dowodu z dokumentu powinna go przedłożyć, a niedochowanie tego wymogu stanowi zaniechanie obowiązku dowodzenia wskazanego w art. 232 zd. 1 kpc. W tak zakreślonym kształcie regulacji normatywnej brak podstaw, aby obciążać sąd konsekwencjami zaniechania strony powodowej.

Nie jest zatem trafne stanowisko skarżącego, że wykazał w toku procesu spełnienie warunku umowy przedwstępnej obejmującego pozyskanie bezzwrotnych środków na rozwój działalności spółki (...). Sąd Okręgowy prawidłowo zaś

ocenił materiał dowodowy zgromadzony w sprawie i wywiódł z niego wnioski zgodne z dyrektywami określonymi w art. 233 § 1 kpc, podkreślając, że powód nie przedłożył żadnego dokumentu na okoliczność pozyskania dofinansowania, a powołane w pozwie oświadczenie spółki (...) nie zostało dołączone ani do pozwu, ani też do akt na późniejszym etapie sprawy.

Załączenie odpisu spornego dokumentu do apelacji nie jest skuteczne w świetle art. 381 kpc, który pozwala sądowi drugiej instancji pominąć nowe dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed Sądem I instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynika później.

Apelujący natomiast nie przedstawił dostatecznego uzasadnienia dla przedłożenia dokumentu dopiero wraz z apelacją, po ponad roku od wszczęcia sprawy. Na marginesie tylko zauważyć należy że treść tego dokumentu nie precyzuje kiedy fundusze zostały pozyskane, a w szczególności czy nastąpiło to po 1 października 2013 r. (tj. po zawarciu umowy z 1 października 2013 r.), a przed 29 września 2014 r. (kiedy powód domagał się zawarcia umowy przyrzeczonej).

Należało też zgodzić się z Sądem I instancji, że ani zeznania świadków, ani też stron nie doprowadziły do wykazania przez powoda spełnienia spornego warunku umowy przedwstępnej z 1 października 2013 r. Świadek T. C. zeznał wyłącznie, że wydaje mu się, iż środki zostały pozyskane przez powoda. Nie przedstawił żadnych szczegółów źródła finansowania, kwot, bądź dat przyznania poszczególnych transz. Świadek K. S. wskazał wprawdzie, że zobowiązania powoda co do pozyskania środków zostały spełnione, nie precyzując jednak w jakich datach miało to miejsce i jakich kwot dotyczyło. Także oświadczenie K. S. z 23 września 2014 r. (k. 13 akt) nie zawiera dostatecznych informacji o rezultacie działań powoda, a wiadomość e-mail z 18 lipca 2013 r. dotyczy okresu poprzedzającego zawarcie umowy z 1 października 2013 r. Również zeznania samego powoda nie są w tym zakresie dostatecznie precyzyjne i szczegółowe, aby na ich podstawie możliwe było ustalenie jakie kwoty i w jakim okresie zostały pozyskane w ramach spełnienia warunku z umów przedwstępnej. Jedną z dyrektyw swobodnej oceny dowodów wyrażoną w art. 233 § 1 kpc jest uwzględnienie znaczenia mocy przedłożonych przez stronę dowodów. W okolicznościach niniejszej sprawy wykazanie spełnienia warunku wskazanego w umowie przedwstępnej, obwarowanego karą umowną o znacznej wysokości, niewątpliwie wymagało przedstawienia dowodów o dostatecznej mocy dowodowej. Nie spełniają tego kryterium zeznania świadków i powoda skoro osoby te nie potrafiły precyzyjnie wskazać, jak przebiegała realizacja obowiązku umownego powoda od wykazania którego uzależnione było uzyskanie przez powoda w realiach niniejszej sprawy, kary umownej w znacznej wysokości.

W świetle powyższego sąd odwoławczy podzielił ustalenia faktyczne sądu I instancji, uznając, że dokonana ocena dowodów zasługuje na aprobatę.

Z tych przyczyn wskazane ustalenia stały się podstawą rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego. Nie ulega bowiem wątpliwości, że procedura pozyskiwania środków pomocowych jest w znacznym stopniu sformalizowana. W jej toku powstają zatem dokumenty potwierdzające przyznanie określonych kwot, źródła pozyskania oraz daty i wysokość poszczególnych transz.

W okolicznościach niniejszej sprawy nie było zatem przeszkód, aby powód wnioskował przeprowadzenie dowodu z takich dokumentów a dołączone do apelacji oświadczenie z 15 września 2014 r. wskazuje, że powód mógł liczyć w toku procesu na dobrowolne wsparcie

zarządu spółki (...) w tym zakresie, z czego nie skorzystał.

W przypadku zaś gdyby dokumenty znajdowały się w posiadaniu osoby trzeciej możliwe było także posłużenie się na wniosek powoda artykułem 248 § 1 kpc.

Skoro zatem powód wbrew obciążającemu go ciężarowi dowodu nie wykazał, że pozyskał zewnętrzne finansowanie dla spółki (...) należało zgodzić się z Sądem I instancji że nie było z tej przyczyny podstaw do uwzględnienia powództwa.

Nie można przy tym było uznać za skuteczne dołączenie przez powoda dokumentów dotyczących procesu pozyskiwania środków pomocowych dopiero na etapie postępowania apelacyjnego. Tak bowiem jak i w przypadku dołączenia do apelacji oświadczenia spółki (...) (...)z 15 września 2014 r., apelujący nie przedstawił dostatecznego uzasadnienia dla uwzględnienia wniosków dowodowych w świetle art. 381 kpc.

Uzasadnieniem wcześniejszych zaniechań nie może być oczekiwanie, że zaoferowany materiał dowodowy okaże się wystarczający dla wykazania spornych faktów. Należy dostrzec, że powód dołączył do apelacji 113 kart dokumentów, nie precyzując, co każdy z nich zawiera i czego miałby dowodzić. Dokument w postaci zestawienia decyzji unijnych nie został opatrzony żadnym podpisem, podobnie jak bez znaczenia dla wykazania spornej okoliczności pozostaje przedłożenie wniosków o pozyskanie finansowania zewnętrznego, podczas gdy przedmiotem dowodu winno być wykazanie pozyskania funduszy.

Niezależnie jednak od wskazanych wyżej podstaw merytorycznych, które musiały prowadzić do oddalenia powództwa, należało zgodzić się z Sądem I instancji, że pozwany skutecznie podniósł zarzut przedawnienia roszczenia, a powód nie zdołał wykazać przerwania biegu przedawnienia i przede wszystkim z powodu przedawnienia roszczenia podlegało ono oddaleniu. Wbrew zaś zarzutowi apelacji Sąd Okręgowy nie naruszył art. 217 § 3 kpc przez uznanie, że zarzut przedawnienia został podniesiony skutecznie. Także bowiem w tym przypadku skarżący powołał przepis nieprzystający do zarzucanego uchybienia procesowego polegającego na wadliwej ocenie skuteczności czynności procesowej. Ze względu na brak szczególnych wymogów dotyczących formy i terminu zgłoszenia zarzutu przedawnienia, sąd odwoławczy nie podziela stanowiska, że podniesienie tego zarzutu na ostatniej rozprawie nie wywołało skutków. Zresztą pozwany zarzut ten ponowił w odpowiedzi na apelację, co dodatkowo usuwa jakiegokolwiek wątpliwości co do jego skuteczności. Sporną umowę strony zawarły 1 października 2013 r, która nie określała terminu zawarcia umowy przyrzeczonej i nie uprawniała żadnej ze stron do wyznaczenia takiego terminu. Zgodnie z art. 389 § 2 kc w takim wypadku każda ze stron mogła wyznaczyć termin zawarcia umowy przyrzeczonej. Uczynił to powód pismem z 22 września 2014 r. wyznaczając termin zawarcia umowy przyrzeczonej na 29 września 2014 r. (k. 16 akt). Zważywszy, że pozwany odmówił zawarcia umowy przyrzeczonej i nie stawił się u notariusza, bieg rocznego terminu przedawnienia roszczeń z umowy przedwstępnej rozpoczął się, zgodnie z art. 390 § 3 kc, w dniu, w którym umowa przyrzeczona miała zostać zawarta (w tym wypadku od daty wyznaczonej przez powoda na 29 września 2014 r.).

Termin przedawnienia upływał zatem w dniu 29 września 2015 r., o ile nie doszło do jego przerwania sugerowanym przez powoda zawezwaniem do próby ugodowej.

Sąd I instancji niewadliwie uznał, że powód nie wykazał przerwania biegu przedawnienia w ten sposób. Dla wywarcia takiego skutku nie wystarczy wskazanie tylko w pozwie sygnatury akt sprawy ICo 237/14 w której powód „30 września 2014 r. złożył w Sądzie Rejonowym Poznań Grunwald i J. w P. wniosek o zawezwanie do próby ugodowej”, bez wniosku o dopuszczenie dowodu z dokumentów w tych aktach. Ponadto wezwanie do próby ugodowej musi dotyczyć skonkretyzowanego roszczenia w przedmiotowej sprawie o zapłatę kary umownej ponieważ zgodnie z art. 123§ 1 pkt 1 kc bieg przedawnienia przerywa się przez czynności zmierzające bezpośrednio do dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia albo zabezpieczenia roszczenia. Tymczasem powód nie określił co obejmowało wezwanie i w jakim czasie toczyło się postępowanie. Wprawdzie pozwany złożył do akt odpowiedź na wezwanie do próby ugodowej z dnia 19 grudnia 2014 r., jednak nie wynika z niej czego miała dotyczyć proponowana ugoda, a co więcej pozwany podniósł w niej, że „nie wiadomym jest czego ugoda miałaby dotyczyć”. W tym stanie rzeczy po pierwsze nie sposób ustalić, czy zawezwanie do próby ugodowej w ogóle dotyczyło roszczenia o zapłatę kary umownej, która nie była jedynym roszczeniem przysługującym powodowi w przypadku niedościa do skutku umowy przyrzeczonej.

Obowiązek zaś wykazania w zawezwaniu do próby ugodowej skonkretyzowanego roszczenia, znajduje potwierdzenie w orzecznictwie sądowym.

Należało w tym zakresie podzielić stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z 10 sierpnia 2006 r. V CSK 238/06 (Lex nr 358793) zgodnie z którym zwięzłe oznaczenie sprawy, o którym mowa w art 185 § 1 kpc nie zwalnia wnioskodawcy od ścisłego sprecyzowania jego żądania, tak aby było wiadomo jakie roszczenia, w jakiej wysokości i

kiedy wymagalne są objęte wnioskiem. Bez tego wymogu nie można byłoby bowiem wiązać z zawezwaniem do próby ugodowej skutku w postaci przerwy biegu przedawnienia roszczenia, skoro z zawezwania nie wynika nawet z jakim roszczeniem występuje wnioskodawca.

Po drugie powód nie wykazał w jakiej dacie zakończyło się postępowanie ugodowe.

Ma to istotne znaczenie, ponieważ zgodnie z art. 124 § 2 kc w razie przerwania biegu przedawnienia przez czynność przed sądem nie biegnie ono na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone. Z daty odpowiedzi na wniosek o zawezwanie do próby ugodowej z 19 grudnia 2014 r., złożonej przez pozwanego, można domniemywać tylko, że posiedzenie sądowe w tym przedmiocie mogło odbyć się w tym samym bądź późniejszym terminie.

Jeśli jednak postępowanie ugodowe zakończyło się przed 21 stycznia 2015 r. wówczas pozew, który wpłynął do Sądu Okręgowego 21 stycznia 2016r., został złożony po upływie rocznego terminu przedawnienia.

W tym stanie rzeczy należało przyjąć, że skoro powód złożył pozew po upływie roku do wyznaczonej przez niego daty zawarcia umowy przyrzeczonej, winien był wykazać, że doszło do skutecznego przerwania biegu przedawnienia. Braki zaś w materiale dowodowym w zakresie zawezwania do próby ugodowej nie pozwalają jednoznacznie rozstrzygnąć czy doszło do przerwania biegu przedawnienia.

Nie można przy tym zgodzić się ze stanowiskiem apelującego, że sąd powinien podjąć działania dowodowe z urzędu.

Powód bowiem wywodzący skutki prawne z zawezwania do próby ugodowej powinien był dostatecznie poprzeć swoje stanowisko twierdzeniami i dowodami.

Także w przypadku, gdy zarzut przedawnienia został przedstawiony dopiero na ostatniej rozprawie powód miał obowiązek podjąć inicjatywę w celu wykazania jego bezzasadności. Tymczasem powód nawet w apelacji nie wskazuje żadnych nowych okoliczności podważających ustalenia Sądu Okręgowego w przedmiocie przedawnienia mimo, że stanowisko sądu zostało jasno przedstawione w tym przedmiocie w motywach wyroku.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny oddalił apelację jako bezzasadną na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 108 § 1 kpc. Powód winien zwrócić pozwanemu wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym ustalone na podstawie § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. poz. 1804) ze zmianą wynikającą z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. poz. 1667).

SSA Bogusława ŻuberSSA Andrzej DaczyńskiSSA Jan Futro